

**Een aanvulling op een eerder
archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
boringen, op de camping 'Ekelenberg' te
Zuidwolde, gemeente De Wolden (Dr.)**

G.J. de Roller

ARC-Rapporten 2005-55

Groningen
31 mei 2005
ISSN 1574-6887

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Aanleiding voor dit aanvullende booronderzoek zijn de plannen om op de locatie van de camping woningbouw en een zorgcentrum te realiseren. Bij een IVO dat in het voorjaar van 2005 is uitgevoerd is op een groot deel van de camping een intacte bodem gevonden met in enkele boringen bewerkte vuursteen (Bergsma 2005). In het verleden is het campingterrein als zandwinlocatie gebruikt door de plaatselijke bevolking. Een deel van de zandgaten is opgevuld met grond van elders. Bij het eerste onderzoek is, in overleg met de eigenaar vooral geboord buiten deze zandwinplekken. Hierdoor is het beeld dat in het eerste rapport is geschetst enigszins vertekend. Dit vervolgonderzoek heeft tot doel de locaties met verstoorde bodemopbouw te controleren en het advies van het eerdere onderzoek te nuanceren.

Het veldwerk is door drs. ing. G.J. de Roller en dr. H. Buitenhuis uitgevoerd op 26 mei 2005, waarbij de eigenaar van de camping de verschillende locaties heeft aangewezen.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt ten zuiden van Zuidwolde aan de Slagendijk 2 (afb. 1 en 2).

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2005/147
Provincie	Drente
Gemeente	De Wolden
Plaats	Zuidwolde
Toponiem	Ekelenberg
Kaartblad	22A
Coördinaten	225.900/520.050
Periode	Steentijd–Bronstijd
Type object	–
Type bodem	veldpodzol
Geomorfologie	dekzandplateau

1.4 Doel van het onderzoek

Uit het eerder uitgevoerde onderzoek komt naar voren dat het grootste deel van het terrein een intacte bodemopbouw heeft. Dit onderzoek heeft tot doel de verstoorde terreinen beter in beeld te brengen en de begrenzing ervan vast te stellen.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op de mogelijk verstoorde locaties boringen gezet. De boorkernen zijn uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen zijn beschreven en opgemeten. Er is gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 7 cm.

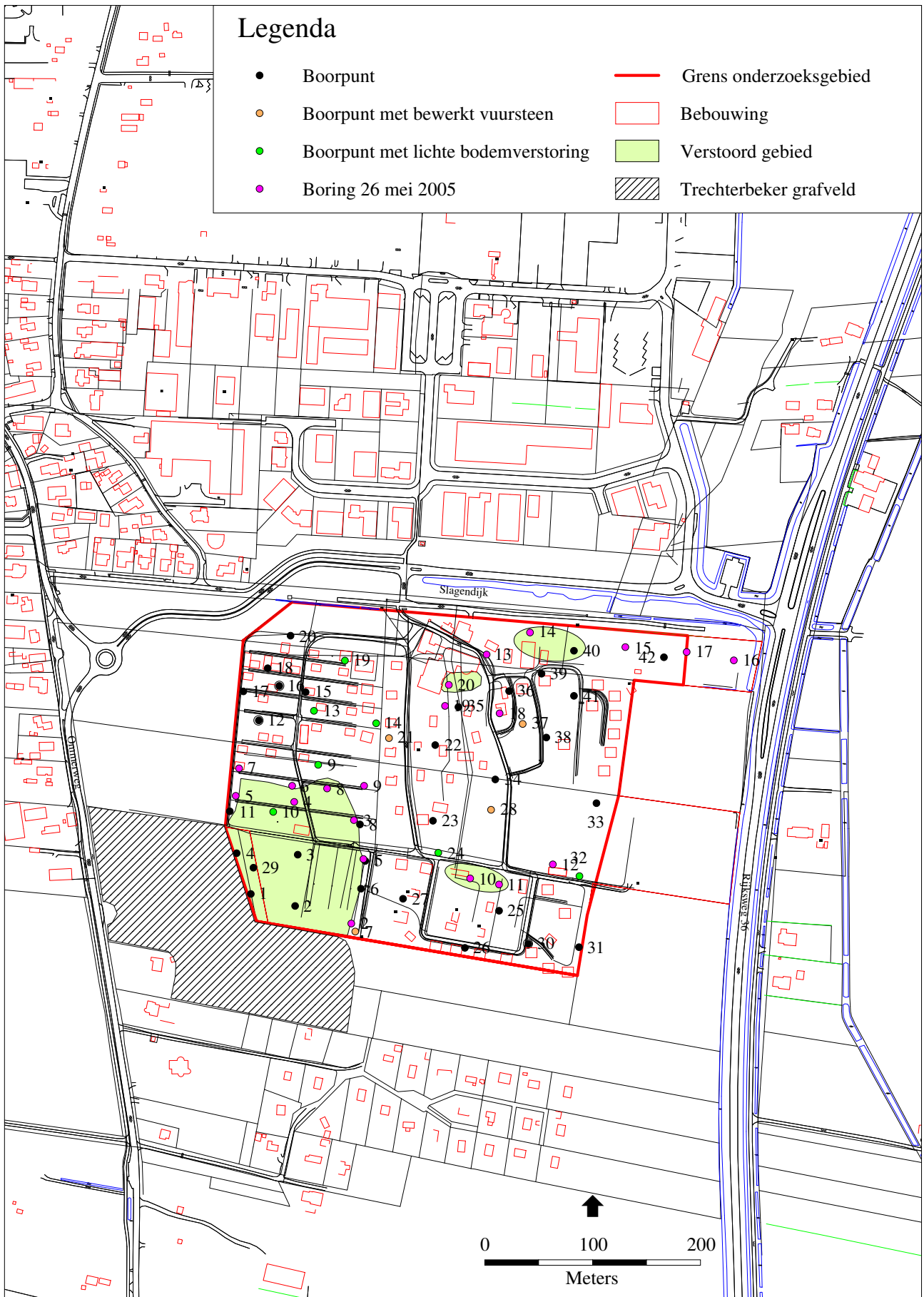
2 Resultaten

2.1 Inleiding

Voor de archeologische potenties van het onderzoeksgebied verwijzen we naar het eerdere booronderzoek (Bergsma 2005). Uit dit onderzoek blijkt dat de bodemopbouw van het campingterrein grotendeels intact is (veldpodzolprofiel). In een aantal boringen zijn bewerkte stukken vuursteen aangetroffen. Mede omdat de camping aan een archeologisch monument grenst, heeft het terrein een hoge archeologische waarde en dient het beschermd te worden. Is bescherming niet mogelijk dat is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk.

2.2 Bodemopbouw

Globaal bestaat de bodemopbouw van onder naar boven uit keileem dat overgaat in dekzand met ijzeroxide. In de top van het dekzand is een (restant) podzolbodem aanwezig. De A- en E-horizont zijn meestal in de afdekkende bouwvoor opgenomen. Lokaal is de bouwvoor verstoord of opgebracht en op een aantal locaties is

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart met de bebouwing, wegen en verstoorde gebieden. Kaart: B. Schomaker.

de bodemopbouw verstoord doordat er gegraven is en grond van elders is aangevoerd. Op de boorpuntenkaart, waar ook de eerdere boringen in zijn opgenomen, is aangegeven waar de locaties met een verstoorde bodemopbouw liggen (bijlage 1 en afb. 2). Op het terrein staat een groot aantal stacaravans/huisjes, waarvan pas na de sloop vastgesteld kan worden of de bodemopbouw al dan niet intact is. Het betreffen echter zeer kleine oppervlakten met een lichte bebouwing welke, indien verstoord, geen invloed hebben op de archeologische aanbevelingen. Daar waar vlak bij de huisjes geboord kon worden (boring 7 en 9) bleek de bodemopbouw namelijk intact. Verder liggen er diverse wegen en leidingen die voor kleinschalige verstoringen zorgen. Op twee grote locaties is de bodemopbouw niet meer intact, nl. in het zuidwesten en noorden van het terrein. In het zuidwesten is veel grond afgegraven en later aangevuld met grond van elders en er zijn in de jaren '70 van de vorige eeuw grondwerkzaamheden geweest. De locatie in het noorden is bebouwd met de receptie, restaurant en zwembad alsmede diverse schuren. Omdat het veldpodzolprofiel zich op een 40–50 onder het maaiveld bevindt is de kans groot dat ten gevolge van deze bebouwing de bodemopbouw verstoord is. In de gebouwen kon echter niet worden geboord. Lokaal zijn kleine plekken verstoord door b.v. toiletgebouwen (boring 10-11).

2.3 Vondsten

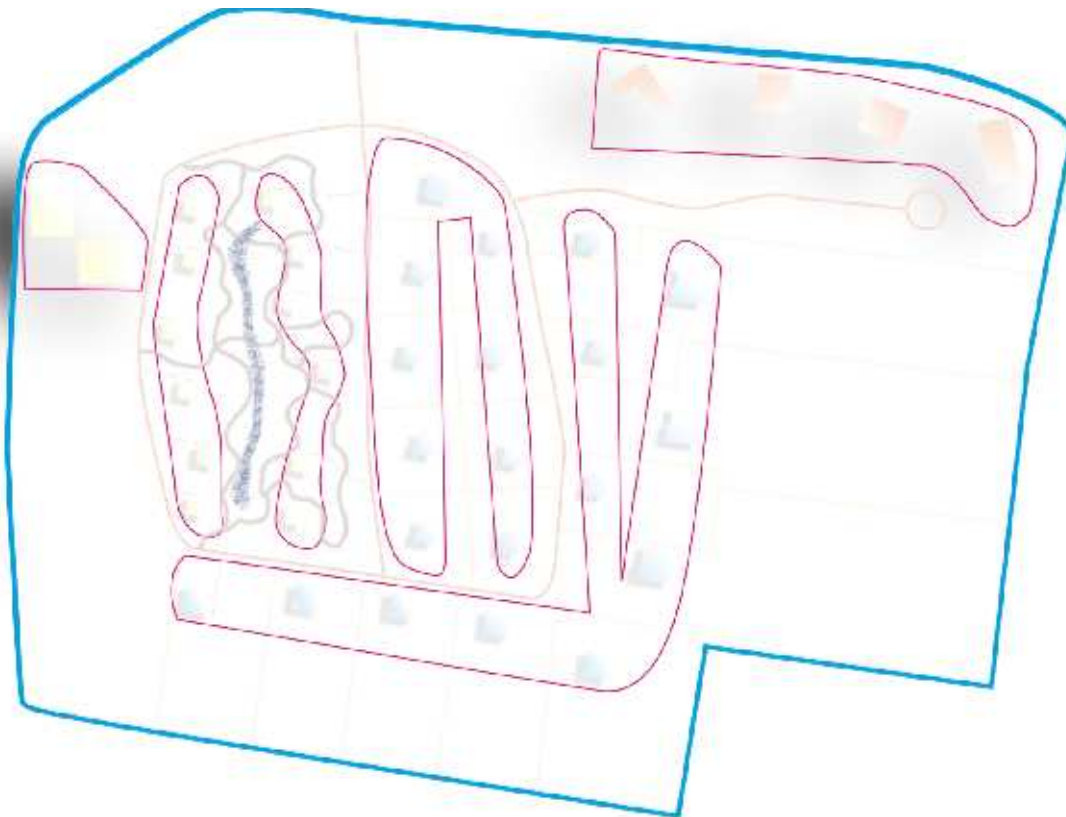
Bij dit aanvullende onderzoek zijn geen vondsten aangetroffen.

3 Conclusies

In het overgrote deel van het onderzoeksterrein is een B-horizont aanwezig en plaatselijk is ook de bovenliggende E-horizont nog intact. Bij het eerdere IVO zijn bewerkte vuurstenen afslagen gevonden. In het zuidwesten van het terrein is een groot gebied verstoord en ook in het noorden is een deel van het terrein door een zwembad verstoord. Aangenomen wordt dat door de bijbehorende bebouwing (receptie, restaurant en schuren) de bodem eveneens is verstoord, doch hier kon niet worden geboord. Lokaal zijn kleine verstoringen rond toiletgebouwen.

4 Aanbeveling

In overeenstemming met de aanbeveling in ARC-Rapporten 2005-32 blijft het advies bescherming van het terrein en aanpassing van de bouwplannen. De bebouwing (afb. 3) dient zich dan te concentreren op de verstoorde zone in het zuidwesten, rond het zwembad en zo veel mogelijk gebruik te maken van de door toiletgebouwen verstoorde plaatsen. Daar waar grondwerk buiten deze verstoorde zones zal plaatsvinden, geldt de aanbeveling zoals in het eerdere rapport is aangegeven: bescherming en indien bescherming niet mogelijk is aanvullend onderzoek in de vorm van proefsleuven. De proefsleuven moeten duidelijkheid geven over de eventueel aanwezig archeologische resten, de datering, conserveringstoestand en begrenzing van deze resten. Voor de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek moet een Programma van Eisen (PvE) opgesteld worden in samenspraak met de

0 50m

Afbeelding 3 Het voorlopige inrichtingsplan waarbij bebouwing binnen de rode kaders is gepland. Bron: Bugel Hajema.

provinciaal archeoloog van Drenthe.¹ De provinciaal archeoloog beslist over de invulling van het vervolgonderzoek.

Literatuur

Bergsma, G.M.A., 2005. *Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van een bureauonderzoek en boringen, op campingterrein 'Ekelenberg' te Zuidwolde, gemeente De Wolden (Dr.)*. Groningen (ARC-Rapporten 2005-32).

¹Dr. W.A.B. van der Sanden, Erfgoedhuis Drenthe, tel: 0592 305932.

Bijlage 1 Boorstaten

De diepte is in cm onder het maaiveld.

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

Lz3	leem, sterk zandig	g2	matig grindig
Zs1	zand, zwak siltig	h3	sterk humeus

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
100	Zs1	h3	geleidelijk	zwart	bouwvoor
300	Zs1		scherp	zwartgeel	zwarte vlekken, verstoord
400	Zs1			grijs	

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	Zs1	h3	geleidelijk	zwart	bouwvoor
60	Zs1		scherp	zwartgeel	zwarte vlekken, verstoord
150	Lz3			roodgeel	keizand, natuurlijke vuursteenbrokken

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
70	Zs1	h3	scherp	zwart	bouwvoor, verstoord
100	Lz3			roodgeel	keileem, gevlekt

boring 4

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1		geleidelijk	zwart	bouwvoor
80	Zs1		geleidelijk	bruingeel	
170	Zs1		scherp	grijszwart	plantenresten, hout, verstoord
200	Zs1			lichtgeel	dekzand

boring 5

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1		scherp	grijszwart	bouwvoor
50	Zs1		geleidelijk	roodgeel	BC-horizont
80	Zs1			lichtwitgeel	C-horizont

boring 6

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1		scherp	lichtbruingrijs	bouwvoor
40	Zs1		scherp	lichtgrijs	E-horizont
42	Zs1		geleidelijk	donkergrijszwart	B-horizont
60	Zs1			roodgeel	BC-horizont

boring 7

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1		scherp	bruingrijs	bouwvoor
40	Zs1		scherp	lichtgrijs	E-horizont
45	Zs1		geleidelijk	donkergrijszwart	B-horizont
50	Zs1		geleidelijk	donkerbruin	BC-horizont
60	Zs1			bruingeel	C-horizont

boring 8

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1		scherp	bruingrijs	bouwvoor
160	Zs1		scherp	bruingeel	gevlekt, verstoord
200	Zs1			lichtgeel	dekzand

boring 9

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1		scherp	grijs	bouwvoor
50	Zs1			bruingeel	BC-horizont

boring 10

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1		scherp	bruingrijs	bouwvoor
150	Zs1			geelbruin	gevlekt, veel kiezels, natuurlijke vuursteen, verstoord, einde boring steen

boring 11

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
15	Zs1		scherp	donkerbruingrijs	bouwvoor
140	Zs1		scherp	zwartgeel	gevlekt, verstoord
170	Zs1			lichtgrijswit	grofzand, opgebracht?, nat, boor loopt leeg

boring 12

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1		scherp	donkergrijs	bouwvoor
50	Zs1			geelbruin	BC-horizont

boring 13

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1		scherp	donkergrijs	bouwvoor
30	Zs1		scherp	bruingrijs	A-horizont
50	Zs1		scherp	lichtgrijs	E-horizont, kiezels
55	Zs1		scherp	donkergrijsbruin	B-horizont
70	Zs1			bruin	BC-horizont

boring 14

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs1		scherp	bruingrijs	bouwvoor
150	Zs1	g2		bruingeel	gevlekt, einde boring kei, verstoord

boring 15

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	Zs1		scherp	donkerbruingrijs	bouwvoor, opgebracht
45	Zs1		geleidelijk	bruingeel	kiezels
90	Zs1			lichtwitgeel	dekzand

boring 16

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
25	Zs1		geleidelijk	grijs	bouwvoor
40	Zs1		scherp	donkerbruin	B-horizont
55	Zs1		geleidelijk	bruin	BC-horizont
80	Zs1			lichtbruin	C-horizont

boring 17

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs1		geleidelijk	donkergrijs	bouwvoor
55	Zs1		scherp	grijs	restant AE-horizont
75	Zs1		abrupt	bruin	B-horizont
80	Lz3			lichtgrijs	keileem

boring 18

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
50	Zs1		scherp	donkergrijs	bouwvoor, opgebracht
75	Zs1			bruin	BC-horizont

boring 19

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
35	Zs1		scherp	donkergrijs	bouwvoor, verstoord
60	Zs1			bruingeel	BC-horizont

boring 20

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
35	Zs1		geleidelijk	grijs	bouwvoor, verstoord
100	Zs1			bruingeel	gevekt, verstoord, einde boring kei